

PROGRESUL

Abonamentul :

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală.
Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Prietenia.

Una dintre cele mai frumoase calități ale adevăratului om e simțul de prietenie. Amicabilitatea este o podoabă a omului bun, un factor al îmbunătățirii traiului omenesc, deci o pîrghie a civilizațiunii, dupăcum o vedem zugrăvită și în scrierile cărturarilor. Și dacă e să cîntărim valoarea sufletească a insului, ori chiar și a unui popor, de după însușirile care îl caracterizează, mai întâi căutăm la năravul, la înclinările lui de a se putea împrieteni cu semenii săi. Și cum pestetot Românul, moale de inimă cum este, e totdeauna vesel cînd are prieteni, ne putem ușor explica de ce în bogăția graiului românesc găsim *prietini, amici, ortaci, firtați și „frați de cruce“*.

La „praznice“ și alte asemenea momente vesele ale Bănățenilor se leagă tot mai strîns frăția fără viclesug a țărănilor noștri, o manifestație sufletească care îndulcește viața. Ciudat lucru însă, că la cărturărime e cu mult mai rară, mai netemeinică prietenia. La pătura de sus a poporului mai rar găsești un amic devotat, cu care „să te legi la rană“.

Poporul de rînd numai dela „a învățați“ aude zicala: *Apără-mă, Doamne, de prieteni...*, deși ei, cărturarii, declamează mereu pela întru-

niri, propovăduind prietenia izvorită din iubirea de oameni. La intelectualii, și cînd ți-se girează cineva de prieten, trebuie să deschizi ochii bine să vezi de n'are pe frunte vr'un semnul întrebării, subt care se ascunde afurisitul de convenționalism, care absoarbe farmecul adevăratului prietășug. Și asta la intelectualii se vedește eclatant și prin prea dese schimbări de prieteni. Până-cînd la țărănimea noastră, credincioasă din fire, găsești prietenii vechi, legate pe viață, la „domni“ asemenea tradiții sînt înlocuite prin nestatornicia lor deochiată. O constatare tristă, dar adevărată, orcît ar contesta-o ceice n'au obiceiul, ori puțința, de a străbate cu gîndul până la rădăcina acestor fenomene sociale.

Unde s'a pomenit la cărturarii noștri o amicitie trainică, desinteresată, cum o găsești la țărănime? Și dacă pe alocurea ajung a fi chiar și laudate prietășugurile diplomaticești, prietenia cu dinți, cea fără bază morală, între femeile „intelectuale“, nu găsești — nici atîta. Parc'ar fi o făcătură pe societatea noastră românească, în toate părțile sfășiată de „minte scurtă“ a matroanelor noastre cele „cu părul lung“... Pretutendeni, în toate centrele culturale, femeia se pune deacurmezișul împotriva curgerii normale a vieții sociale, împotriva propășirii în bine, dînd din gură care dineotro, că ele, și nu bărbații lor,

au dreptul, hm... să nimeriască cuiul în cap în ale sociale. Așa ale noastre, așa și cele de peste hotare, cari „mai luminate decît ale noastre“, nici nu-și mai bat capul cu casnicia; lor le zboară gîndul la: emancipare de subt „jugul“ barbaților!...

Dar să lăsăm la o parte „sexul frumos“ și să ne întorcem la datoria „bărbaților“. De unde vine că în vremea nouă la ai noștri vedem dince-înce prăbușindu-se tot mai mult sentimentul de prietenie, înlocuit prin fățarnicia urită? Ce rost are și aici legătura, obligația de caste, fie și fără nicio înrudire sufletească? De ce se preferă mai mult omogenitatea de rang decît cea de suflet? De ce îngăduie lumea românească un asemenea ciocoism barbar care nicicînd nu duce la bine? De ce nu străbate mai cu nădejde bunul simț al aprecierii avîntului sufletesc al celor ce pot fi prieteni buni și fără a avea aceeași șarjă socială? De ce? Eată o întrebare la care răspunde zicala Neamțului: Pretenul care așteaptă să fie agrăit pentru orice serviciu, își preface binefacerea în elemozină, ear prietenul în — cerșitor... Și de ce în „elita“ românească nu pot fidecît to tasemenea *ciocoii și cerșitorii*? Eată o întrebare la care mulți pășiți vor răspunde tainic prin scrișnirea dinților.

Gheorghe Jianu.

FOILETON.

Lenuța Vorvoreanu.

La Turnu-Severin am avut norocul să cunosc și să îndrăgesc un suflet nobil. Sînt cîțiva ani deatunci. Mă găsiam străină și timidă între tovarășele mele de pension; eram fixată de ele ca elevă „de dincolo“. Eram cea dintîi, dintre Bănățence, care am trecut pragul acestui „Liceu-model“. Obicinuită în pensionul călugărițelor din Oravița, cu Românce d'ale noastre și fete de alte naționalități, tăcute, rigide, am fost surprinsă văzînd Româncele „din țară“ pline de vioiciune, istețe, prietenoase, glumețe, simpatice. Se deosebesc mult de ale noastre. În scurt timp m'am împrietenit cu ele. Doamna directoare m'a făcut încurînd să uit că nu e mama lîngă mine... Avea un dar deosebit de a înlocui pe mama bună, iubitoare... Așa se scurgeau zilele, senine și fericite...

Printre camaradele mele de școală era una la care țineam atît de mult. Era Lenuța Vorvoreanu. Frumoasă, blîndă, cu niște ochi negri frumoși, cari reoglindeau atîta bunătate, modestă ca tîmîioara de pe cîmpie care între celelalte flori stă ascunsă, dar o găsești îndată, căci te atrage cu parfumul ei. Mi-a devenit foarte dragă. Orce atenție din partea ei

mă încuraja. Caracterul ei nobil m'a captivat într'ășa măsură, încît fără ea, viața de pension n'ar fi avut pentru mine același farmec... Cînd mă fura dorul de casă, mă duceam într'o sală, singură, și începeam să visez cîntînd la pian. De mulțori se deschidea încetișor ușa, și cu un zimbet dulce se apropia de mine Lenuța, întinzîndu-mi cîteun trandafir. Era ea, prietina mea sinceră, iubitoare. Eu, privind veselă în ochii ei frumoși, căutam s'o sărut pe furîș. Știa atît de bine să-mi risipiască gîndurile împovărate de nostalgie. Și cit de bine îmi priia, fiind străină, știindu-mă ocrotită de bunătatea ei fără seamăn, alintată cu gingășie de fiica unei țări libere...

Mademoiselle Jacquemin ne era profesoara de franceză. Depunea atîta muncă, numai să ne vadă că progresăm. Era fericită cînd își vedea rezultatele muncii, dar eram fericite și noi, elevele ei vecinic recunoscătoare. Fiindcă ținea mult la ordine, nu admitea împrumutul între fete. S'a întîmplat însă odată că eu, împrumutînd o carte Lenuței, am fost pedepsită cu învățarea pe dinafară a unei poezii lungi. M'am retras în grădină și m'am apucat de lucru. Dar nu peste mult veniră niște fete să-mi spună că n'am să mai învăț poezia... Mă uitam la ele mirată. Ca să mă conving, mă dusei să întreb profesoara. Și fetele aveau dreptate. Adecă ce se întîmplase? Auzind Lenuța că eu

sînt pedepsită, a rugat profesoara să mă ierte pe mine și să-i dea ei pedeapsa mea. Cîta putere educativă rezidă într'o asemenea jertfă frumoasă, adusă pe altarul prieteniei. Abia acum îmi dau seama de importanța educativă a contactului cu fete atît de bune.

A ajuns vremea de nu m'am mai reîntors la pension. Demulțorii am retrăit în gînd viața plăcută din pension, care a trecut pentru totdeauna... Cu multă plăcere și înduioșare deschid o cutiuță, în care păstrez cu sfințenie cîțiva trandafiri presați de-ai Lenuței, răsărind astfel înaintea mea chipul blînd și iubit al bunei mele prietene.

Ear acum, cînd mi-s'a dat de veste că — Lenuța nu mai este... stau înmărmurită și par'că nu-mi vine a crede slovelor cernite din anuțul funebral al Lenuței Vorvoreanu... Se poate ca acest suflet nobil să devină atît de timpuriu prada pămîntului neîndurător? Se vede că i-a fost dragă și lui Dumnezeu, cum ne-a fost și nouă, și deaceia a chemat-o la el între îngeri. Înaintea voinței Atotputernicului trebuie să ne plecăm capul...

În toamna asta tîrzie, cu soarele ei mîngăietor, și-a închis ochii pentru totdeauna aceea care va rămînea vecinic vie în memoria noastră. E fapt... și în fața faptului nu ne rămîine decît a ne ușura zbuciumul prin vărsarea de lacrimi...

Adela.

Raglanuri, pardisiuri, ghețe, pentru bărbați, femei și copii, galoși, pălării, paltoane, geamantane au ajuns, în mare depozit, la firma IULIU WEISS în ORAVIȚA Telefon Nr. 38.

Ce-î viața.

II.

Până acum un deceniu și jumătate se dibuia pe neștiute asupra dezvoltării fenomenului eredității. Dar și aici sîntem pe calea cea bună. Știm că factorul principal al eredității este ovarul. Ţelul spermatozoidului este în primul rînd pornirea ovarului și în al doilea rînd transmiterea calităților dela tată. Eată dovedirea experimentală: Dacă fructificăm ovarul unui echinoid, cu ovarul unui alt același animal de mare, fătul va sămăna cu tatăl. Incrucișat însă cu spermatozoidul unui detot alt animal de mare, bunăoară cu al unei așa zise „stele de mare“ atunci din ovariu iese tot un echinoid calitățile tatălui nici nu ies la iveală. Același rezultat l-a dat și încercarea cu diferite soiuri de pești. E cert, deci, că rolul ereditar al spermatozoidului se validează numai în cazul cînd formele tatălui și ale mamei sînt înrudite.

Minunile biologiei experimentale prin aceasta încă nu sînt epuizate. Acum cîțiva ani profesorul Schenck din Viena a fost declarat de nebun cînd a vrut să influențeze în mod meșteșugit asupra genului nou născuților! N'a fost el sârmanul nebun, decît că n'a nimerit direcția cea bună. Poate acum ne găsim și în privința aceasta pe o cărare mai netedă.

În celulele spermale ale tuturor animalelor se găsesc o mulțime de corpulețe atomice, numite cromosom, care se găsesc în același număr în toate celulele organice ale aceluiași animal. Henking a băgat de seamă odată că la un insect se plămuesc două feluri de spermatozoide, care se desosebesc prin aceea că într'unul se găsesc cromosom cu una mai mult decît în celalalt. La început nu știa ce să fie cauza. Clung la alte animale a examinat mai cu deamănăntul și a statorit, că acest plus de un cromosom se găsește exact la jumătate din firile spermale. Șacum nițică speculațiune: Dacă jumătate din aceste firicele se deosibesc, atunci și jumătatea feților au să se deosibiască încîtva decît ceialalt. Și

orçit am cerceta, vom găsi numai un singur lucru, pe baza căruia indivizii unui gen se despart în două grupuri, adică deosebirea genului, pentru că proporția genului este aceeași la toate soiurile. Decî genul fătului (baiat sau fată) atîrnă dela aceea că cu ce fel de spermatozoide se fructifică ovarul. Temeinicia acestei presupunerii au întărit-o cercetările ulterioare.

Sînt însă animale, unde sînt numai un fel de spermatozoide, dar în acel caz sînt negreșit două feluri de celule spermale. Astfel la echinoid și la anumiți fluturi. S'a descoperit și ceiace poate pe noi ne interesează mai mult, că la om sînt două feluri de spermatozoide și numai un fel de celule spermale, decî la om spermatozoidul hotărăște genul fătului.

Să nu credem însă, Doamne ferește, că prin aceasta ne-am apropia de cîrmuibilitatea cocostîrcului. Dimpotrivă, s'a vădit acum de ce nu se poate influența prin metoda lui Schenck genul fătului (prin o dietă strictă în cursul sarcinei). Pentru că aceasta s'a întimplat în momentul concepției. Dacă a pătruns în ovariu spermatozoide regulate, va fi baiat, ear în cazul spermatozoidelor celor cu o cromosomă mai mult — va fi fată. Aici nu mai e chip de a schimba, nici de a face ceva înainte; e simpluminte un capriciu al întimplării, care dintre spermatozoide ajung mai înainte în ovare, din cauza aceasta, la o populație mai număroasă, numărul băeților și al fetițelor e deregulă același.

Din aceasta e rezolvită totodată și problema gemenilor și a genului acestora. Grupul gemenilor s'a dezvoltat așa că același embrion în cursul dezvoltării, decî îndată după concepere, s'a bifurcat, și astfel fiecare jumătate se dezvoltă din fiecare jumătate indivizii separați. Și cum aici conceperea a pricinuit-o un singur spermatozoid, natural că gemenii au să fie de același gen. Dar cînd gemenii se nasc în urmarea producțiunii a două spermatozoide, atunci, dacă spermatozoidele au fost de gen diferit, și gemenii au să fie de gen diferit.

Rob și Voevod.

Intr'o zi frumoasă de primăvară, în luna lui April 1714, doi nenorociți de robi lucrau cu mare silință pe un ogor sămănat cu porumb. Nădușala le curgea șiroî pe obrazul înegrit de soare, dovadă de marea lor osteneală.

Deodată zăresc un nor de praf, care se ridică pe drum, și văd înaintînd întăi niște călăreți, ear pe urmă frumoasa trăsură princiară, în care se afla bogatul Voevod Constantin Brancoveanu și cu Maria, soția sa.

Domnul era îmbrăcat într'o bogată haină brodată cu aur.

O copcă scumpă îi ținea dolmanul de blană de samur. Purta o haină de brocard, care lăsa să se vadă șalvari roșii, tăietură de Tarigrad. Pe fruntea lui isteată avea calpacul cu trei pene de struț, într'o parte cu o agrafă (broșă) mică de petri nestimate.

Lingă el ședea Maria, nevasta lui, a cărei roche lungă de brocard și atlas, țintuită toată în aur și argint, era împodobită cu blană de samur.

De departe luceau în părul ei petrele scumpe, rubine și mărgăritare. Hainele acestea erau prețuite la 400.000 de scuzi de aur, și le purtase cîțiva ani înainte la data sfințirii mănăstirei Horez.

La priveștiștea acestei frumoase trăsuri, cei doi nenorociți se trîntiseră în pravul drumului, și stătură așa ingenunchiați, pănăcînd strălucitul cortegiu se făcu nevăzut la colțul drumului. Atunci unul din ei începu a se plînge de soarta lui, spunînd că Dumnezeu a fost nedrept pentru el. „Dece, — zicea el, — Dumnezeu nu a dat la toți aceleași bogății și aceleași drepturi? Dece

acest prinț nu știe cum să mai chaltuiască banii, eară nouă ne lipsesc și lucrurile cele mai de trebuință? Oare de ce se bucură el mai mult decît noi de atîtea bogății, de atîta cinste?“

Tovarașul lui de muncă clătînd din cap, zise: — Frate, trestia pe care o vezi colo, la marginea bălții, e mult mai păzită de furtuni, decît stejarul cel mare, sub care păstorul Badea aciua oile, încă erî. Astănoapte a fost trăznit, și cea mai rămas din mărăția lui? Crede-mă, frate, soarta prințului nostru, nu este poate așa de pizmuit, cum crezi tu! Cine știe dacă nu-l pîndește și pe el vre o nenorocire, vre-un trăznet, ca pe bradul acela, tocmai fiind mai nalt, mai sus ca trestia aceea!?

Bietul om nu credea să fie un profet așa de bun. Două zile după ce se deșteptase pizma în inima nenorocitului rob, în ziua de 4 April 1714, vedem pe Brancoveanu plîngînd ca un copil în mărul lui palat. Dumnezeu îi răpise pe fca lui Stanca.

Înainte de a muri, ea prezise tatălui și la toți ai ei, vînzarea care o să-l conducă întăi la mucenicie și peurmă la moarte.

A treia zi se văzu o trupă de soldați trecînd ca fulgerul prin oraș, pe caii lor cei iuți. Poporul se închină speriat și strigă la vederea hainelor albe și roșii filiiînd în vînt: „Turcii!“ Ei se opriră din fuga lor nebună, în fața palatului domnesc; intrară și aruncară asupra prințului un vâl de mătășă neagră strigînd: „Mazil!“ (adecă detronat! alungat din tron!)

Prințul se repezi atunci la fereastră spre a-și chema soldații în ajutor, însă vînzarea veghia demult asupra-î prin Racoviță, o rudă a lui.

În mijlocul plîsetelor mulțimei, și părerea de rău prea tîrzie a boerilor, Brancoveanu fu

IGIENĂ.

Hrană greșită.

Greșit cu desăvîrșire este modul cum ne hrănim astăzi, din pricina progreselor mecanice în industrie, adecă din cauza prea marelui rafinării a alimentelor și mai ales a cerealelor, a făinelor.

Medicii, specialiștii boalelor de stomah, dentiștii din toate țările, au ajuns la o părere comună și publică studii, articole, broșuri despre degenerarea fizică a generațiilor noi, arătînd că ne lipsește o pine sănătoasă, *pita* cum se făcea pe vremuri, cînd morile nu erau sistematice, cu țilindre (țevi), cînd grînele se măcinau întregi, nedescosite, și făina nu se cernea pănă a se face „Königsmehl 000!“ Făina aceea, mai negricioasă, cuprinde toate principiile hrănitore ale grînelor. Din aceste principii cele mai de folos sînt sărurile minerale (de var și de fer) care se găsesc de-a dreptul sub coaja (pelita) boabelor; ele sînt numaidecît trebuincioase la alcătuirea oaselor și mușchilor, la dezvoltarea firească a trupului omenesc.

Eată, după mai multe publicațiuni, greseliile cele mai generale de cari ar trebui să ne ferim, în ce privește hrana obișnuită.

1. Mincăm pine prea albă și prea proaspătă. Pine albă nu conține nici a zecea parte din stratul glutinos al boabelor, care e aruncat vitelor cu țărițele, și care tocmai e bogat în săruri folositoare, în albumină, în grăsime. Pine proaspătă e moale, și dinții, neavînd destul de lucru, nu numai că se strică, dar nici nu ies bine la copii, fiindcă fălcile nu se dezvoltă cum se cade.

2. Spre înlocuirea materiilor hrănitore cari lipsesc din pine albă, proaspătă, cei mai cu dare de mîna, mănîncă carne. Carne însă, cu toate că e scumpă, nu conține jumătate din sărurile grînelor; și apoi abuzul ei mai aduce alte neajunsuri. Cei săraci, ajutîndu-se cu legumele de băcănii, earăși nu se pot nutri bine, căci toate aceste legume: orezul, mazărea, arpăcașul, grisul, pregătite frumos, sînt lipsite de părțile lor glutinoase, hrănitore.

Și așa se văd copii din clasele muncitoare, mai ales la orașe unde le mai lipsește și aerul curat, slăbănogi și fără sînge, ca niște păpuși de ceară. Apoi umblă bieții oamenii pela doftori și la farmaci, după medicamente reconstituente cari să le redea puterile!... Să se știe însă că acele săruri chimice, nu înlocuiesc cu niciun chip sărurile naturale, pe cari ni-le pregătesc plantele, și că organismul nostru aproape nici nu le primește. Va să zică, banii aruncați în vînt!

3. Nu e bine să se înlocuiască pinea de cereale cu cartofii, căci cartoful e sărac în săruri

condus, cu cei trei fii și ginerele lui, la Constantinopol.

Sultanul îl sili să-î descopere locul unde ținea ascunse bogățiile sale. Prințul se împotrivi cu dispreț amenințărilor, cit și făgăduelilor lui Achmed.

La 15 August 1714, ziua nenorocirii sosi. După ce fuseră chinuți, Brancovenii mergeau la moarte cu capul sus și mîndru. Călăul tăie mai întăi capul celor doi fii mai mari ai lui Brancoveanu. Cînd veni rîndul celui mai mic, fala și bucuria nenorocitului său părinte, copilul tremură și vru să se lapede de religiunea creștină și să îmbrățișeze pe cea mohamedană; dar bătrînul Brancoveanu îi zise: „Fiul meu, fii vrednic de neamul tău, și mori creștin!“

Atunci își plecă capul său blond sub iatagan (paloș); ear după el veni rîndul tatălui său.

Capetele schimonosite treceau în virful sulițelor ca niște trofee (lucruri scumpe zmulse dela inamic), ear trupurile lor fură aruncate în mare.

Mormintele dela Horez au rămas pentru totdeauna goale. Doamna Maria se întoarse vădînvă, săracă, și nemîngăiată în țară, unde soțul ei domnise mai mult ca un Rege decît ca un Prinț. Noutatea acestei mari nenorociri se răspîndi în popor cu repeziciunea fulgerului.

Robul auzînd de cele întimplăte Domnului său, mulțumi lui Dumnezeu de soarta ascunsă care îi era dată.

— Ferească-mă Dumnezeu! niciodată nu o să mai zic nimica despre felul cu a împărțit Dumnezeu bunurile pe pămînt, căci acela, care se pare că e mai iubit de soartă, e de cele mai multeori chemat să cunoască cele mai grozave și dureroase încercări!

(Am. Tin.)

Dora Stroescu.

și albumină. Inșă și mai rău este de a găti cartofii curății de coaja lor, căci tocmai subțire cea subțire se găsește puține săruri folositoare la alimentație. Tot așa când se ferbe zarzavat, orișicare ar fi: varză, fasole, morcovi, ciuperci, obiceiul german de-a arunca apa în care s'a fert, e cît se poate de nechibzuit: fertura aceia conține tocmai în soluție principiile nutritive ale plantelor, și ar fi mai nimerit să se arunce legumele ferte pentru a găti vre-o ciorbă din zeama ce a rămas.

4. Să ferim copii de prea multe zaharicale. Zahărul aduce săturare, dar nu și hrană îndestulătoare, așa că copii să deprind a mânca puțin și n'au de unde a se dezvoltă. Ear mai ales să nu ne înșelăm cu cafeaua. Prin unele locuri, pela orașe, ea a devenit nelipsită la masa de seară, cutoatecă nu poate fi defel înlocuită, ca valoare alimentară, cu cea mai simplă fertură de arpăcaș, secară, malai ș. a., mai ales pentru copii.

De mai mulți ani, subț imboldul preotului Kneipp, dar astăzi chiar în urma constatărilor medicale, științifice, doctorii cer și sprijinesc întoarcerea la o hrană mai puțin meșesugită. În fiecare an se ivesc noi alimente, așa zise normale, naturale, reformate, cari sînt menite să ne aducă o hrană completă. Se deschid prăvălii cari desfac numai și numai produse de aceste.

Nu e nevoie însă să se amestece doctorii și chimiștii ca să ne facă bucatele mai bune decît ni-lea lăsat bunul Dumnezeu. Toate prefacerile aceste farmaceutice întesc mai mult la pungă decît la lecuirea noastră.

În vremile de demult, oamenii mîncău pine neagră, tare, făcută din făină complectă, gustoasă; o păstrău lunî întregi, și era aceia o mîncare strașnică, sănătoasă, hrănitoare, și erau și oameni zdraveni. Să nu ne rușinăm de o mîncare proastă, dacă e curată și folositoare. Să nu ne închipuim că nizuințele spre civilizație se înfăptuiesc printr'o alimentație bogată și rafinată. Mai iute înaintăm spre progrese adevărate, dacă puterea și sănătatea trupului nu pun pedeci la lucrările intelectuale și înălțarea sufletului. Cum ar fi mințea sănătoasă, dacă n'ar fi și trupul voinic? Și oare nu de sănătatea fiecăruia atîrnă și puterea neamului întreg?

FELURIMI.

La Vilazano lingă Roma (Italia), s'a dat peste o vilă romană din veacul I. după Hr. Sus era o sală, la care te urca pe două scări de piatră din antret. Din sală dădea pe o țară unde era grădină. S'au găsit urme din canalul care aducea apă. Jos era camera de băi, odăi de dormit, de primit oaspeții, etc. Păreții erau îmbrăcați cu lespezii de marmură, în podobite cu reliefuli, înfățișînd scene bachice, etc.

Pădurile. Va trece multă vreme pănăce globul nostru își va perde podoaba pădurilor sale. Șeful serviciilor forestiere ale Statelor-Unite ne asigură că mai sînt pe pămînt încă 16 milioane km. pătrați acoperiți cu păduri, din cari 78% aparțin Scandinaviei, Finlandei și Rusiei. Dar cînd ne gîndim că în Statele-Unite tăierea anuală e de 3-ori mai mare decît creșterea, grija că pămîntul nostru va cheli totuși, într'o vreme chiar îndepărtată, ne va stăpîni mereu.

Convocare.

Despărțămîntul *Verșet* al „Reuniunii învățătorilor români dela școalele confesionale ortodoxe din dieceza Caransebeșului” își ține adunarea sa *Duminecă la 13/26 Novembre 1911* cu ocazia sfințirii bisericii în comuna *Voivodint*, avînd următorul

PROGRAM:

1. După serviciul divin deșchiderea adunării.
1. Citirea circularului comitetului central și distribuirea temelor.
3. Lipsa protocolului din adunarea țaută la Ferendia în 1910.
4. Recenzia membrului Ion Naia asupra operatului „Prima pășire a învățătorului în cariera sa” de Ion Albai.
5. „Scăderile creșterii copiilor în familie”, dizertație (pentru popor) de P. Bizerea.
6. Reconstituirea biroului.
7. Propunerii.
8. Închiderea adunării.

Coșteț, la 1/14 Novembre 1911.

Patrichie Rămneanșu
prezident.

P. Bizerea.
secretar.

CRONICA.

La *Secăș* a fost ales primar, cu toate voturile, tînărul și înțeleptul țaran *Nicolae Vucu-Secășanu*, cunoscut și din coloanele revistef noastre. Multe felicitări!

A încetat din viață *Lenuța Vorvoreanu*, o odrașă dintr'o familie fruntașă din Turnu-Severin. Doarmă lin! Transmitem și pe calea aceasta întristatei familii sincere condoleanțe!

Lina Potoranu născ. Neagoe, soția judeului de tablă *Dimitrie Potoranu* din Dobrițin, a încetat din viață în urma unei operații nereușite. În mormîntarea i-s'a făcut cu convenita pompă în satul ei natal Mercina. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvîntată.

Mîne, Duminecă va avea loc sfințirea Casei culturale a comunei bis. ort. rom. din *Oravița-română*, după programul publicat în numărul nostru anterior

Tîrgul de țeară din *Cacova* a fost ăstan atît de puternic, încît și-a zăslujit porecla de Nișni-Novgorodul din Valea Carășului.

Societatea de lectură a elevilor dela Institutul teologic-pedagogic din Caransebeș „*Ioan Popasu*” invită la Serata literară-muzicală, ce o arangează, în favorul Seminarului episcopesc, Duminecă în 12/26 Noembrie 1911 în sala mare a otelului *Lichtneckert*. Locul prim 3 cor., locul al doilea 2 cor., intrarea 1 cor. Suprasolviri se primesc cu mulțumită și se vor cvita pe cale publică. Avînd în vedere scopul măreț ce-l urmărește tinerimea noastră, de a vedea ridicîndu-se cît mai curînd templul adevărului religios și al culturii naționale, P. T. public e rugat să răspundă la învitate. Prețurile de intrare și suprasolvirile se pot trimite pe adresa președintelui Societății: Dr. Moise Ienciu, profesor. Inceputul la 8 ore seara. Damele sînt rugate a se prezintă în costum național. Programul bogat și variat.

Învățătorul *Vasile Bojincă* dela școala gr. or. rom. din *Biniș* (lingă Bocșa-mont.) a fost renumerat din partea ministrului de culte cu 100 coroane pentru deosebitul succes în limba maghiară, din care prilej s'au adunat la casa premiului învățător mai mulți colegi din împrejurime, ear inspectorul reg. de școale *Mihail Papp*, însoțit de suprefectul *Huszárek*, într'o alocuție pătrunzătoare a recunoscut meritele sârbătoritului.

Citim într'un ziar românesc dintre cele mai cu pretenții: *un calfă* (bageama după latinescul *nauta*, poeta, agricola) ca fiind de genul masculin. Nu *un calfă*, nici *un cătană*, bre... ci o *calfă*, *bună*, *harnică*, o *catană vitează*, o *sentinelă trează* ș. a. m. d. că doar nu sîntem Neamți să zicem un *calfă* prost... etc.

Răsar băncile ca ciupercile. Inafară de cele 5 bănci din localitate, s'au mai sălășluit în timpul din urmă și la *Cacova*, pelîngă „*Plugarul*” nostru, încă patru filiale de ale altor bănci. Lac se fie, broaște se află.

În urma declarației recente și a ministrului de finanțe, cauza regulării pensiunii învățătorilor, ieșiți la pensie înainte de intrarea în vigoare a legii noi școlare, se apropie mereu de rezolvire.

Incepînd dela 1. Ianuar 1912 st. v. va apare la București noul ziar cvotidian „*Lumina*”, organ al partidului naționalist-democrat, pus suct direcția d-nului *N. Iorga*.

Deputatul grec *Panaghi*, care și-a făcut avere mare în România, a încetat din viață. Defunctul a lăsat 100.000 lei din care se vor înzestra în fiecare an cite 10 fete de țărani din România,

La apostroful din „*Poporul Român*” că într'o foae provincială „*scrisă pentru țărani*” s'a folosit, în articolul „*Histeria*” o grămadă de termene savante (neînlocuibile cu alte expresii vulgare) eată ridicăm mîna însus, că aluzia e făcută la revista noastră „*Progresul*” care, însă, nu e scrisă *pentru țărani*, ci celmult și pentru țărani. S'o știe cine n'au știut-o pîn'acum.

Alegerea de protopop al taractului *Biserica-albă* s'a amînat pe timp nedeterminat.

Fruntașul Bănățean, adv. *Dr. Aurel Văleanu* din Lugoj, s'a rentors dele Viena, unde și-e căutat de sănătate, deplin restabilit. Ii urăm și noi tot binele.

„*Reuniunea rom. de cîntări și muzică*” din *Recița-montană* arangează Duminecă, la 19 Noembrie n. c. în localul Casinei un festival cu program bogat și variat.

I. P. S. Sa Mitropolitul *Dr. V. Mihali*, trecînd peste o operație, făcută cu deplin succes de prof. *Dollinger* din Budapesta, e pe calea însănătoșării. Dorim Inaltului Arhipăstor deplina restabilire a sănătății.

Catehet *Dr. Avram Imbroane* din Lugoj a fost hirotonit întru diacon de P. S. Sa episcop *Dr. Miron E. Cristea*.

Un fost corector la ziarul „*Adevărul*” a intrat Sîmbătă dimineață în biroul băncii „*Benzal*”, unde, după ce a tras focuri de revolver în servitor și casierul băncii, vîzînd că n'a izbutit să jafniască, s'a sinucis.

„*Morning Post*” vestește că situația revoluției din China s'a schimbat în favorul dinastiei.

Dumineca trecută s'a serbat la București dszvelirea bustului mult regretatului *D. Aug. Laurianu*, luînd parte mulți dintre foștii elevi, prietenii și cunoscuți a merituosului bărbat.

La Grock, lingă Belgradul Serbiei, a fost asasinat (la o nuntă) deputatul *Z. Georgevic*, zice-se de un adversar politic.

Regele *Petru* al Serbiei a plecat și sosit la Paris, însoțit fiind de sfetnicul său *Milovanovic*.

Emilia Römer a primit conducerea ziarului „*Südungarische Reform*” din Timișoara.

Studentul rutean *Syczinsky*, ucigașul guvernatorului *Potoczki* al Galiției, a scăpat, fără a putea fi prins, din temnița dela Stanislau.

Aviatorul francez *Malla* a zburat, încă cu patru călători, cu biplanul său, în o oră și 12 minute 110 kilometri, stăbilînd astfel un nou record.

Încă 25 milioane de dolari a dăruit *Carnegie* mai multor institute de educație din Newyork.

BIBLIOGRAFIE.

No 588 al „*Bibliotecii pentru Toți*” cuprinde *Fecioara dela Argeș* de D. Caselli. „*Fecioara dela Argeș*” este o povestire istorică din vremea celor dintăi *Basarabi*, scrise cronic, hrisoave și cărți vechi. E interesantă de lucrarea nu atît ca literatură, cît mai ales ca o oglindă din trecutul neamului nostru, ca o icoană a vremurilor turburi din prima jumătate a veacului al XIV-lea, așa de puțin cunoscute, vremuri în cari s'au plămădit începuturile statutului omenesc prin stringerea micilor voivodate sub un singur sceptru și prin luptele glorioase purtate contra Ungurilor lui Carol Robert. Volumul, avînd și numeroasă ilustrații, costă 30 bani. Se află de vînzare la mai toate librăriile din țară. Catalogul complet al acestei Bibliotecii ce cuprinde peste 500 de volume a se cere la *Libraria Editoare Leon Alcalay București*.

Editor-proprietar: *Gheorghe Jianu*.

Redactor-responsabil: *Ilie Oravițanu*.

Aviz.

În Sasca-montană se va renova pictura și auritura întregii biserici.

Prețul de exclamare este 2000 coroane.

Interprinzătorii să-și trimită ofertele pănă la 1/14 Decembre 1911 la adresa parohului *Ioan Murgu*.

Toffelul de inserțiuni și reclame se primesc spre publicare în **PROGRESUL** **în cele mai avantajoase condițiuni cu prețuri moderate.**
Reclama e sufletul comerțului. — Prin reclamă la progres!

2001 kig./1911 sz.

Hirdetmény.

Kákófalva község vásár helypénz szedési joga 1911. évi november hó 17-én november hó 24-én és december hó 1-én, mindenkor d. e. 10 órakor nyilvános árverésen 1912. évi január hó 1-től kezdődő 3 évre haszonbérbe fog adatni a község házábanál.

Kikiáltási ár 3000 korona.

Az árverési feltételek a kákófalvai körjegyzői irodában a hivatalos órák alatt bármely napon megtekinthetők.

Haszonbérbe vevő haszonbéri szerződési bélyeg költségeit viselni tartozik.

Kelt Kákófalván, 1911. évi október hó 30-án tartott képviselő testület gyűlésből.

Lipovan István
körjegyző.

Albert Jancsus

primind právalia lui

G. Ivaskovits din strada principală „La mîța neagră“

își va da toată silința a menține numele bun al acestui magazin bogat asortat cu tot felul de articole moderne de manufactură, **casă solidă-creștină**, unde se capătă și bumbac, cîrpe, pînză și mătăsuri veritabile, cu **prețuri fixe**, absolut solide. — Serviciu culant. Comandele pentru cei din jurul Orăviții încă se efeptuesc cu promptitudine.

In „Farmacia bătrînă“ a lui

Max de Knoblauch,

nou renovată, și ajustată modern, serviciu x-7 prompt și culant.

Farmacia „La Sf. Gheorghe“ Oravița

visa-vis de právalia lui R. Goldstein în strada principală.

In farmacia mea, arangeată modern, ce capătă înafară de

tot soiul de medicamente și diferite parfumuri

franceze, engleze, pudră, săpunuri

și alte articole de tot felul atît pentru țerance, cît și pentru damele de elită.

Cu distinsă stimă

ADOLF GROS, apotecar.

Aviz.

La **Administrația foii noastre** s'a alcătuit o societate pentru a juca la loterie cu peste 100 de lozuri, dintre cele mai bune,

cu 1—2 trageri în fiecare lună.

Membrii societății vor participa, îndată după plățirea celei dintăi rate, ear după achitarea tuturor 48 de rate lunare, cînd se dizolvă societatea, înafară de eventualul — și foarte probabilul — câștig ce se va împărți între participanți, fiecare membru va primi la mîna cîteun loz din fiecare soi cu care jucăm (foarte bune hîrtii de valoare) și lista tragerilor și pe mai departe — grătuit.

Ceice doresc a se alătura cu noi la acest joc de noroc, cu cele mai bune șanse, să binevoiască a ne aviza grabnic pe cîteo cartă poștală, spre a li-se comunica detaliurile.

Cine vrea marfă bună, să tîrgue în
băcănă

GHEORGHE BOGDANU

peste drum de biserica din Oravița-rom.

De vînzare:

Un rezervoar nou de apă de 12—15 Hl.,
acomodat pentru scaldă etc.

Ocasă Wertheimiana Nr. 2, foarte ieftină.

O roletă de metal pentru ușa de
125+320 cm.

Sănătos

rămîne oborul, unde se dă vitelor

Mastin

singurul și celdintăi leac pentru îngrășare și ocrotire de îmbolnăviri, de Dr. de Trnckóczy. Se capătă la negustor, orî se trimite cu poșta în depozitul fabricii dela Farmacistul **Trnckóczy** în **Laibach, Austria**. 5 pachete Cor. 3-50 franco.

La

Tipografia „Progresul”

în Oravița

se capătă

toffelul de tipărituri,

cu prețuri absolut solide.

Banca de asigurare

„Transylvania”

fondată la 1868, primește asigurări pe viață și asigurări încontra focului și încontra grîndinei etc. în condiții foarte favorabile.

Valori asigurate: 105 milioane cor. — Despăgubiri plătite: 7½ milioane cor. Fonduri de rezervă: 2 milioane cor.

Informațiunii la Direcțiune în **Sibii**, strada Cisnădiei 5., la Agentura principală în **Arad**, la Agentura cercuală din **Oravița** și la Agenturile locale de prin diferite comune românești, reprezentate prin bărbați de-ai noștri de toată încrederea.